

Vlaams
Parlement

ingediend op **423** (2014-2015) – Nr. 6
11 april 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Yamila Idrissi en Marius Meremans

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Tine Soens, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

423 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

– Nr. 2 t.e.m. 5: Verslagen

INHOUD

1. Toelichting door minister Sven Gatz.....	4
2. Tussenkomst van Caroline Bastiaens	6
3. Tussenkomst van Piet De Bruyn	6
4. Tussenkomst van Bart Caron	7
5. Tussenkomst van Yamila Idrissi	7
6. Tussenkomst van Katia Segers.....	7
7. Antwoorden van minister Sven Gatz	8
Gebruikte afkortingen	10

Op 10 maart 2016 besprak de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 met Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel.

1. Toelichting door minister Sven Gatz

Sven Gatz onderstreept dat de Vlaamse Regering armoedebestrijding gecoördineerd en geïntegreerd wil aanpakken. De drie belangrijkste hefboomen voor de bevoegdheden Cultuur, Jeugd en Media zijn de lokale netwerken voor vrijetijdsparticipatie, het Fonds Vrijetijdsparticipatie en de UiTPAS. De minister wenst daarnaast door een aanpassing van het Participatiedecreet ook gezamenlijke projecten met de beleidsdomeinen Welzijn en Toerisme een kans te geven. Als voorbeelden noemt hij de samenwerking met de Huizen van het Kind en het Steunpunt Vakantieparticipatie.

Vervolgens wijst hij op het verticale armoedeoverleg, waarin de doelgroep rechtstreeks betrokken en bevroegd wordt. Dit wordt eenmaal per jaar gecoördineerd aangepakt. Beleidsthema's die de beleidsvelden van de minister raken en afstemming en verbinding vereisen, evenals specifieke beleidsinitiatieven, kunnen worden getoetst aan de visie van mensen met armoede-ervaring. Zelf heeft hij jaarlijks een sectorspecifiek overleg met mensen in armoede.

Sinds de lancering van de UiTPAS is een horizontaal overleg over cultuur en armoede opgestart met de diverse subsectoren en, waar opportuun, met de andere domeinen Media, Jeugd, Welzijn en Sociale Innovatie. Het doel is om afstemming en draagvlak te creëren op meerdere niveaus. Door in te grijpen in de sector via beheersovereenkomsten, onder andere die met de VRT, wordt getracht om de armoedeproblematiek permanent onder de aandacht te houden.

Voorts raken alle levensdomeinen steeds meer verweven met nieuwe digitale technologieën die de maatschappij zeer snel veranderen. Daarom wordt er in de komende jaren ingezet op voldoende en meer laagdrempelige toegang tot deze nieuwe technologieën en op de versterking van de digitale vaardigheden van kwetsbare groepen, onder meer via de uitgebreide werking van het Kenniscentrum Mediawijsheid.

Wat het bevoegdheidsdomein Cultuur betreft, past het project van de UiTPAS in het algemene participatiebeleid. Het heeft bijzondere aandacht voor mensen in armoede, die op een niet-stigmatiserende manier korting krijgen bij lokale en bovenlokale cultuur-, jeugd- en sportverenigingen en -activiteiten. Het aanbod is afhankelijk van de lokale overheid.

Momenteel wordt de UiTPAS al in volgende gemeenten gebruikt: Aalst, Lede, Erpe-Mere, Haaltert, Brussel, Gent, Oostende, Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Menen, Waregem, Wervik, Wevelgem en Zwevegem. In 2016 komen daar Ninove, de Kempen (Turnhout, Oud-Turnhout, Beerse, Vosselaar), Mechelen, Leuven, Maasmechelen en Heist-op-den-Berg bij. In het kader van de UiTPAS ontwikkelde CultuurNet Vlaanderen een portfolio met voorbeelden en goede praktijken. Advies hierover wordt steeds toegelicht tijdens de UiTPAS-werkgroepen voor toeleiding, die lokaal georganiseerd worden, zowel voor als na de lancering van de pas. In samenwerking met de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd in het kader van de Brusselse vrijetijdspas Paspaspartoe een groepspas ontwikkeld om groepsparticipatie tegen kansentarief te vereenvoudigen.

CultuurNet Vlaanderen onderzoekt hoe de UiTPAS kan inspelen op flankerende lokale armoedemaatregelen zoals het gebruik van de UiTPAS als identificatie voor de Minder Mobielen Centrales of voor identificatie in sociale restaurants en bij de

sociale kruidenier. De minister merkt op dat hij daarmee op twee niveaus tegelijk werkt. Hij wil de pas in zoveel mogelijk gemeenten ingang laten vinden en ook breder gaan dan alleen zijn eigen bevoegdheden. Er wordt onderzocht hoe de UiTPAS gebruikt kan worden op het bovenlokale niveau door Vlaamse organisaties voor doelgerichte maatregelen die drempels verlagen. Hij noemt daarbij het Steunpunt Vakantieparticipatie en de Sportafederatie. Daarnaast plant hij, om de uitrol te faciliteren, een proefproject dat de uitwisseling tussen bijvoorbeeld twee steden mogelijk maakt.

De minister heeft beslist om in 2016 nog geen bijkomende wetenschappelijke effectmeting te laten uitvoeren. Wel zal er voor het einde van de legislatuur bekeken worden hoe met een representatieve en kwaliteitsvolle meting een globale evaluatie van de UiTPAS kan worden gerealiseerd. In afwachting wordt er wel opgevolgd en halfjaarlijks gerapporteerd over de voortgang van de uitrol van de UiTPAS in de verschillende gemeenten en steden.

Vanuit het Participatiedecreet ondersteunt de minister Demos en het Netwerk tegen Armoede, dat in lokale armoedeverenigingen een vrijetijdswerking moet uitbouwen en de verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, ondersteunt. Demos moet als kennis- en expertiseorganisatie voor participatie lokale besturen ondersteunen bij het opzetten van de lokale netwerken voor vrijetijdsparticipatie. Met beide organisaties wordt er dit jaar een nieuwe beheersovereenkomst afgesloten.

De UiTPAS zet in de eerste plaats in op de financiële drempel voor mensen in armoede. Dit is echter niet de enige hindernis waarmee ze te maken krijgen. Ook de erg arbeidsintensieve toeleiding is belangrijk. Daarom wil de minister in de beheersovereenkomsten die de Vlaamse overheid afsluit met organisaties, de band met armoede verder expliciteren. De eigen instellingen van de Vlaamse overheid wil hij ertoe verbinden om zich in hun eigen publiekswerking maximaal in te zetten voor het bereiken van mensen in armoede. Met de vzw LINC wordt er een project opgezet om te onderzoeken welke mogelijkheden de databank 'Iedereen kan zetelen' voor opgeleide ervaringsdeskundigen biedt.

Daarnaast heeft de minister de verschillende reguliere werkingen voor en door mensen in armoede, die in het kader van het Participatiedecreet gesubsidieerd worden, opgenomen als acties in het VAPA 2015-2019. Het gaat hier over de ondersteuning van de lokale netwerken bij de lokale overheden, het Fonds Vrijetijdsparticipatie, het aanbod ondersteuning van kansengroepen in de gemeenschapscentra, het Netwerk tegen Armoede met als deelwerking het Brusselse Platform Armoede, de participatieprojecten voor kansengroepen, de socioculturele vereniging Welzijnsschakels en de beweging Welzijnswerk, en de organisatie van de Kunstendag voor Kinderen met uitdrukkelijke aandacht voor het bereiken van kinderen in armoede.

Het volgende beleidsdomein dat de minister toelicht, is Jeugd. In het Vlaamse Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019 heeft hij verschillende doelstellingen opgenomen die strategieën stimuleren om de sociale grondrechten van kinderen en jongeren te waarborgen. Hij ondersteunt daarbij specifiek jeugdorganisaties die werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, zowel structureel als projectmatig. Verder honoreert hij het Leernetwerk Diversiteit in het jeugdwerk, dat moet uitmonden in een Rondetafel, waar het thema kinderen en jongeren in armoede expliciet deel van uitmaakt. Parallel daarmee werkt het tweede Burgerkabinet aan datzelfde thema. Beide sporen moeten hem nieuwe input bezorgen met het oog op nieuwe initiatieven en bijkomende acties.

Onder coördinatie van De Ambrassade probeert de jeugdsector via dialoogcoaches voeling te krijgen met de impact die armoede heeft op de brede leefomgeving van kinderen, jongeren en hun gezinnen. Op 25 januari 2016 had hij met jongeren een interessant verticaal armoedeoverleg.

De minister zoekt in op het beleidsdomein Media. Media moeten koploper zijn in het bereiken van een zo divers mogelijk publiek. In de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT is er specifieke aandacht voor mensen in armoede. De publieke omroep is er voor alle doelgroepen, ongeacht hun opleidingsniveau of sociaaleconomische achtergrond. De omroep wenst iedereen aan te spreken en alle geledingen van de samenleving. De VRT is alert voor nieuwe demografische ontwikkelingen en heeft bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen als mensen in armoede. Verder is het streven naar toegankelijkheid niet alleen gericht op blinden en slechtzienden, of doven en slechthorenden, maar ook op andere doelgroepen met specifieke noden. De VRT waakt ook over de toegankelijkheid van publieksevenementen. Het informatie- en duidingsaanbod van de VRT is toegankelijk en gratis beschikbaar voor de eindgebruiker. De VRT garandeert een universeel toegankelijk sportaanbod voor de Vlaming en dit op alle relevante platformen, inclusief online.

Tot slot zet het Kenniscentrum Mediawijsheid expliciet in op armoedebestrijding door een vormingstraject over lokale e-inclusiepraktijken op te zetten en de impact van digitale media op het leven van mensen in armoede in beeld te brengen.

2. Tussenkomst van Caroline Bastiaens

Caroline Bastiaens beseft dat het thema armoede ook op andere momenten aan bod komt, zoals bij de bespreking van de beleidsbrieven en -nota's, maar toch vindt ze deze aparte behandeling nodig om ieders aandacht scherp te houden. Ze vindt het terecht dat de minister belang hecht aan overleg, in het bijzonder met het Netwerk tegen Armoede.

De UiTPAS noemt ze een schitterend instrument, waarvan ze de automatische toekenning bepleit. Als dat niet meteen lukt, moet alvast een verhoogde tegemoetkoming mogelijk zijn via het brede netwerk van de ziekenfondsen. Het lid is blij met de samenwerking met de sociale kruideniers. Ze vraagt zich af of er geen platform ter coördinatie en ondersteuning nodig is.

De CD&V-fractie kijkt uit naar de aanpassing van het Participatiedecreet. Bijzondere aandacht is nodig voor e-inclusie, ook van kansarme jongeren. Ze hoopt op goede voorstellen over diversiteit vanwege De Ambrassade en het Burgerkabinet.

3. Tussenkomst van Piet De Bruyn

Piet De Bruyn vindt ook in Vlaanderen de armoede en de sociale uitsluiting onaanvaardbaar hoog, en daar doen de nog slechtere cijfers in Brussel en Wallonië niets aan af. Het siert de Vlaamse Regering dat ze van die strijd een prioriteit maakt. Het voorliggende plan is absoluut noodzakelijk. Hij waardeert ook de brede visie.

De UiTPAS ziet hij niet als het antwoord op de armoede, maar eerder als een middel. Het volstaat op zich niet dat zoveel gemeentes ermee werken. Men moet ook opvolgen of er een aanbod op maat is en of er acties opgezet worden met lokale verenigingen om de pas optimaal in te zetten. Is de brochure met goede praktijken voor cultuuraanbieders uit 2011 nog up-to-date?

Hij begrijpt dat de minister slechts een keer per jaar een verticaal armoedeoverleg organiseert. Dat vindt de spreker niet frequent genoeg om de vinger aan de pols te houden.

Hoe kan het budget van het Fonds Vrijtijdsparticipatie geoptimaliseerd worden om aan meer behoeften te voldoen?

Tot slot bepleit hij een update van de website van de administratie, die nog steeds over minister Schauvliege spreekt.

4. Tussenkomst van Bart Caron

Bart Caron waardeert de sociaalliberale benadering van het thema door de minister. Ook hij vindt de UiTPAS alleen zinvol voor de verhoging van de participatie van mensen in armoede als er voldoende aandacht is voor de toeleiding. Er moet voldoende informatie gegeven worden en niet alleen langs de klassieke kanalen. Het lid pleit ervoor om de lokale netwerken voor cultuurparticipatie, die veel goedkoper zijn dan de pas, maximaal vorm te geven. Het is immers de complementariteit van beide systemen die resultaat oplevert.

De verruiming van het Participatiedecreet is een uitstekende zaak. De spreker vraagt om daarin zeker de aandacht te behouden voor specifieke instrumenten die in verschillende beleidsdomeinen kunnen worden ingezet en dus zeker niet het kind met het badwater weg te gooien.

Demos moet nog meer dan vandaag de aandacht voor de participatie van mensen die het moeilijker hebben, bij tweedelijnsactoren als steunpunten, belangenbehartigers en bovenbouworganisaties gaande houden. Het lid pleit ervoor dat die rol als motor – en niet als alibi – erkend wordt. De vernieuwing van de beheersovereenkomst biedt daar het geschikte momentum voor.

Tot slot zijn ook de eigen instellingen heel belangrijk door de voorbeeldrol die ze kunnen opnemen. Cultuur kan armoede niet alleen oplossen, maar wel een grote bijdrage leveren.

5. Tussenkomst van Yamila Idrissi

Yamila Idrissi stelt vast dat de minister voortbouwt op het beleid van de vorige minister.

Ook de sp.a-fractie kijkt uit naar de aanpassing van het Participatiedecreet. Volgens haar is er een nieuw denken over verantwoordelijkheid nodig in de sector zelf, terwijl een instrument als de UiTPAS de nadruk blijft leggen op de gebruiker. Daarnaast is er ook aandacht nodig voor e-inclusie. Wie digitale vaardigheden mist, komt te laat met zijn pas omdat alles is uitverkocht. Het lid suggereert een bijkomende pijler: wat kan de culturele sector zelf doen? Zij bepleit sensibilisering en responsabilisering.

6. Tussenkomst van Katia Segers

Katia Segers is blij met de aandacht voor mediawijsheid en e-inclusie. Over dat laatste staat er heel weinig in het VAPA. Participatie verloopt immers steeds meer langs digitale media. Ze wijst op een resultaat van de Participatiesurvey 2014: 15 percent van de gezinnen heeft geen computer. Lokale besparingen bedreigen het aanbod van publieke computerruimten in de bibliotheken. Volgens het lid moet daarvoor meer geld worden uitgetrokken. Ook zij vindt automatische toekenning erg belangrijk.

7. Antwoorden van minister Sven Gatz

Sven Gatz antwoordt dat zijn armoedebelief niet revolutionair vernieuwend is, maar wel gericht is op het volgehouden doorwerken om een taai probleem terug te dringen. Hij is zich bewust van de rol van het flankerende beleid.

Om mensen in armoede toe te leiden naar culturele activiteiten dient men samen te werken met welzijnsorganisaties en met sociale en sociaal-artistieke organisaties. Bepaalde valkuilen zijn te vermijden. Soms maken de maatschappelijk assistenten, met de beste bedoelingen, opmerkingen over de activiteiten die hun cliënten gedaan hebben met de UiTPAS, zodat die zich bekeken voelen. In overleg met de VVSG onderzoekt de minister hoe men op het lokale vlak het belang van privacy kan benadrukken. Sommige maatschappelijke assistenten komen zelfs in een omgekeerde logica terecht. Ze vragen of de persoon in armoede niets anders te doen heeft dan gebruik te maken van de UiTPAS.

Verder wijst hij erop dat gemeenten niet zomaar kunnen meedoen met de UiTPAS, zonder overleg met een of meerdere spelers in de armoedebestrijding. Hij gelooft sterk in de rol van het lokale middenveld. Zonder hen lukt de toeleiding niet.

Van de digitale kloof is hij zich bewust en hij overlegt met de sector om het de doelgroep gemakkelijker te maken bij het reserveren en afdrucken van kaartjes. Hij verwijst opnieuw naar de specifieke aanbeveling ten aanzien van de aanbieders, die hij verwacht van CultuurNet, het Netwerk tegen Armoede en Demos. Verder is het wel degelijk de bedoeling met CultuurConnect te blijven inzetten op de digitale dienstverlening van bibliotheken. Het Netwerk tegen Armoede heeft de brochure geactualiseerd. Niets wijst erop dat de sector niet wil meewerken, maar blinde vlekken moeten wel worden weggewerkt.

Hij legt verder uit dat hij drie keer per jaar overlegt met de sector: een keer gecoördineerd en een keer apart met Jeugd en Cultuur. Dat is altijd zeer leerrijk. Verder herbekijkt het Departement CJSM op dit moment de communicatie. De administratie is zich bewust dat er ruimte voor verbetering is.

Hij is van plan met de resultaten van het Burgerkabinet om te gaan zoals hij deed voor Cultuur. Er was wel degelijk een praktisch nut, ook al waren de ideeën niet altijd nieuw. De voorstellen van het Burgerkabinet en van de Vlaamse Jeugdraad zal hij evenwaardig verwerken in zijn beleidsbrief. De rapportage over de realisaties volgen dan het jaar daarna.

Het Participatiedecreet wordt aangepast in het licht van de hervorming van het sociaal-culturele werk voor volwassenen. Hij verzekert dat het niet de bedoeling is het kind met het badwater weg te gooien. De nieuwe beheersovereenkomst moet de rol van Demos als motor opnemen.

Ook met de eigen instellingen voert hij de discussie daarover in de zomer en het najaar. Tegenover de voordelen zullen bepaalde plichten staan, ook ten aanzien van mensen en groepen die moeilijker bereikbaar zijn. Volgens hem zijn ze zich daarvan bewust.

Caroline Bastiaens suggereert bijkomende aandacht voor groepsinschrijvingen, die door het middenveld wordt gevraagd. Verder dringt ze erop aan om ook met etnisch-culturele federaties rond de tafel te gaan zitten. Tot slot is het nodig dat de minister op het moment dat hij keuzes maakt uit de aanbevelingen van het Burgerkabinet, terugkoppelt met de Vlaamse Jeugdraad. Het zijn immers de verenigingen die de aanbevelingen moeten waarmaken.

Sven Gatz belooft haar suggesties ter harte te nemen.

Bart CARON,
voorzitter

Yamila IDRISSE
Marius MEREMANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media
LINC	Centrum voor Lezen en Informatie
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten